7/2189

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Hilmi GÜLER** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 19.03.2004

Emin ŞİRİN
İstanbul MİLLETVEKİLİ

Konu : TBMM Başkanlığı'nın 10.12.2003 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1560-3785/13690 sayılı yazısına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından verilmiş olan 11.03.2004 tarih ve B.15.O.APK.023-300-381 sayılı yazı.

1. Mavi Akım olarak isimlendirilen doğal gaz alım satım sözleşmesi ile ilgili olarak Mart 2003 tarihinde başlayıp Kasım 2003'te bitirmiş olduğunuz görüşmeler sonucu varmış olduğunuz anlaşmada doğal gaz fiyat formülünü Türkiye'nin aleyhine değiştirmiş olmanızın nedenini Gazexport'un tahkime gitmesi olarak belirtmekte ve benim somut olarak sorduğum sorulara muğlak cevaplar vermektesiniz.
    a. Gazexport ve BOTAŞ arasında yapılmış, imzalanmış, tarafların Yönetim Kurulu kararları ile kesinleşmiş bulunan bir anlaşma BOTAŞ için kazanılmış bir hak değil midir ?
    b. Sizin anlayışınıza göre, aramızda ticari anlaşma bulunan ve ülkemizi ve/veya kamu kuruluşlarımızı her tahkime gitmekle tehdit eden ülke ve/veya kuruluşla aleyhimize sonuç verecek bir anlaşma yapılmalı mıdır?
    c. Gazexport'un tahkim sürecini başlatması ile ilgili olarak, BOTAŞ Yönetim Kurulu'nun da tahkime gitmek konusunda bir karar aldığı ve sonra Bakanlığımızın talimatı ile bu kararı uygulamadığı doğru mudur ?
    d. Kamunun zarara uğratılmadığı iddianızı ispat açısından anlaşmanın eski ve yeni hallerini, fiyat formülleri ve parametreleri ile bir tablo halinde bildirir misiniz?
2. Türkiye'de doğal gaz fazlası olduğu iddia edilirken, bir anlamda bu gaz doğal fazlasının önüne geçmek için tarafınızca Mavi Akım'da fiyat artışı bile kabul edilerek milyarlarca dolar zarar edilmişken, diğer bir tabirle ileriki yıllarda oluşacak "Al ya da Öde" cezaları Gazexport'a peşin olarak ödenmişken, Hükümetinizin politikaları "yerli kaynakların kullanımı ve dışa bağımlılığın önlenmesi" olarak belirlenmişken,
    a. Batı hattından gelen 14 milyar m3 doğal gaz için yapılmış olan anlaşmaların süreleri için "şartlar elverdiği ölçüde uzatılacaktır" ifadesini neye dayanarak kullanmaktasınız?
    b. 4646 sayılı yasa 2009 yılına kadar BOTAŞ'ın elindeki doğal gaz kontratlarını devretmesini hükme bağlamışken, söz konusu kontratların sürelerinin uzatılması yetkisini Bakanlığınızda bulmakta mısınız?

7/2189

c. 4646 sayılı yasanın ilgili hükmü değiştirilse, söz konusu kontratların uzatılması gerekse bile bu işlemin onay yetkisi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında mı ? yoksa Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nda mıdır ?

3. Doğal gaz alımı karşılığında mal mübadelesi yapılması ile ilgili olarak "konunun Turusgaz veya Botaş veya Gazexport'u alakadar etmediğini bu konunun sadece Gasprom'la imzalanan protokolde bir niyet olarak yer aldığını ve konunun Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın meselesi olduğunu" söylemektesiniz. Durum madem ki açıkladığınız gibiydi, neden kamuoyuna doğal gaz karşılığı mal mübadelesi yapılması gerektiğini, bunu en kısa zamanda yapacağınızı belirttiniz ?
4. 2010'lu yıllarda Avrupa'nın doğal gaz açığının 50 milyar m3'ün üzerinde olacağı bilinmektedir. Oysa siz toplam 6.6 milyar m3 olan Azerbaycan Anlaşmasında geçmiş Hükümetler döneminde alınmış olan ihraç hakkına dayanarak bunun yeterli olacağını ve Mavi Akım doğal gazı için ihraç hakkı almaya gerek duymadığınızı belirtmektesiniz. Avrupa'ya enerji nakli konusunda vizyonunuz sadece 6.6 milyar m3 ile sınırlı mıdır? Yoksa Mavi Akım anlaşmasında karşı taraf ihraç izni vermeyince bu durum itirazsız olarak tarafınızca kabul edilmiş midir?

   Dört numaralı soruya verdiğiniz cevapta, "Ülkeye giren gaz, Botaş sisteminde harmanlanmaktadır. Bunun sonucunda gazın menşeine bakılmadan yeniden ihraç hususu oluşabilmektedir" ifadenizden, "Harmanlanan" Rus gazının da ihracı imkanı oluştuğu görülmektedir. Ancak anlaşmada resmi reeksport hakkı olmaması ve yapılan reeksprotun Azerbaycan reeksport hakkına dayanılarak yapılması, toplam reeskportun Azerbaycan mukavelesinin miktarı kadar olabileceğini göstermektedir. Bu husus ileride bir problem yaratmayacak mıdır?
5. Gazexport ile yapılan son pazarlıkların miktar ve fiyat ile ilgili olduğunu ve kontrat devri konularının görüşülmediği tarafınızca beyan edilmiştir;
   a. Pazarlıklarda miktar ve fiyatın görüşüleceği konusu daha doğrusu toplantıların gündemi kim tarafından belirlenmiştir?
   b. Toplantı gündemini belirlerken, 4646 sayılı yasanın açık hükmü olan kontrat devirleri konusunu neden gündeme almadınız ?
   c. Hangi doğal gaz anlaşmalarımızda kontrat devri uygun görülmüştür ? Eğer kontrat devri hükmü yer alan doğal gaz anlaşmalarımız varsa (var olduğu bilinmektedir) bu anlaşmalarda yer alan devir hükmü "kime ve ne şekilde devrolacağı belli olmayan bir konuda karşı taraftan kayıtsız şartsız onay beklemek ve bu onayı da bir sözleşme maddesi olarak yazmak ticari olarak tek taraflı yapılabilecek bir husus değildir" ifadeniz ile çelişmekte midir?
   d. Madem ki sadece fiyat ve miktar görüşmeleriyle sınırlandırıldınız o zaman ihraç hakkını nasıl görüştünüz ?
   e. Madem ki sadece fiyat ve miktar görüşmeleriyle sınırlandırıldınız o zaman doğal gazın kompozisyonunu neden değiştirdiniz ?
   f. Madem ki sadece fiyat ve miktar görüşmeleriyle sınırlandırıldınız o zaman doğal gazın sınır basıncını neden tüm kontrat süresince Gazexport'un istediği gibi değiştirdiniz? Bu konu TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu raporunda yer almaktayken, yaptığınız işlemin doğruluğunu hangi temele oturtmaktasınız?
   g. Doğal gaza ilişkin kompozisyonun ve sınır basıncının değiştirilmesi Türkiye'ye kaça mal olacaktır?
   h. Geçtiğimiz yıllarda taahhüt ettikleri sınır basıncını tutturamayan Gazexport ve Turusgaz için kaç para ceza tahakkuk ettirilmiş, bu cezaların ne kadarı tahsil edilmiştir?

7/2189

i. Gazexport ve Turusgaz'dan fiyatı arttırmak pahasına almış olduğunuz miktar indirimlerini yine aynı müzakereler sonucunda imzalanmış olan bir "Protokol" maddesi ile ileride geri verebileceğinizi belirttiğiniz doğru mudur?
j. Mavi Akım'da yapmış olduğunuz fiyat artışının geriye yönelik olarak işletildiği doğru mudur? Bu doğru ise Rus tarafına bu kapsamda ne kadarlık bir ödeme yapılmıştır ?

6. Vermiş olduğunuz cevapta söz konusu sözleşme müzakerelerinin BOTAŞ tarafından yapıldığı ve sonuçlandırıldığını belirtmektesiniz;
   a. BOTAŞ'ın yürüttüğünü ifade ettiğiniz müzakerelerde hiç BOTAŞ'a müdahil oldunuz mu? Talimat verdiniz mi ?
   b. Gazprom'un başkanı Miller ile baş başa görüştünüz mü ? Kaç kez görüştünüz ?
   c. Gazprom'un Başkan Yardımcısı Kamarov ve ekibi ile baş başa görüştünüz mü? Kaç kez görüştünüz ?
   d. BOTAŞ'a tahkime gidilmesinden vazgeçilmesi talimatını verdiniz mi ?
   e. BOTAŞ'ın bir Fiyat Revizyonu yaptığından bahsetmektesiniz. Siz bu müzakereleri yaparken Mavi Akım sözleşmesine göre fiyat revizyonu hakkı doğmuş muydu ?
   f. Mart 2004'te, Mavi Akım ile ilgili müzakereler sonuçlanıp anlaşma imzalandıktan ve Türkiye'nin aleyhine fiyat formülü değişimi kesinleştikten sonra BOTAŞ Genel Müdüründen Mavi Akım fiyat formülünün anlaşmada yer aldığı orijinal hali ile "HATALI" olduğuna dair bir "Bilgi Notu" göndermesini istediniz mi ? Bu konuda BOTAŞ'a baskı yaptınız mı ?
   g. Mavi Akım anlaşması fiyat formülünün değişmemesi gerektiği konusunda hazırlanmış olan hukuk görüşleri var mıdır? Varsa kaç tanedir ?
7. Rus tarafı ile yapılan anlaşmanın tam metnini, bir suç duyurusu sonucu savcılık tarafından talep edilmeden önce eksiksiz ve tam olarak kamuoyuna açıklamayı düşünüyor musunuz? (Enerji eski Bakanı Sayın Zeki Çakan'ın kamuoyuna yaptığı açıklama örneğinde görüldüğü gibi konunun sır kapsamında olmadığı anlaşılmıştır.) soruma vermiş olduğunuz cevap sorumun cevabı olmadığından bu sorumun cevaplanmasını tekrar talep ediyorum. İlaveten gizli dediğiniz ve halka bu gizliliği ortadan kaldıracağınıza dair söz vererek iktidara geldiğiniz dikkate alınırsa hiç olmazsa kamuoyuna gerçek değerleri vermeden "BİRİM" üzerinden bir açıklama yapmayı düşünür müsünüz?
8. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 21.11.2003 tarihli resmi yazısı ile Rus Gazexport Şirketi ile Turusgaz ile varılan anlaşmaya ilişkin Zeyilname ve Protokollere verdiğini belirttiğiniz "ONAY" herhangi bir şart taşımakta mıdır? Böyle bir şart varsa sizce EPDK bu şartı belirtmeye neden gerek duymuştur?
9. Tarafınıza yönelttiğim "Göreve başladığınız günden bu yana BOTAŞ hangi boru hattı yatırımlarını başlatmıştır? Doğal gaz tüketimini arttırmak için ne gibi tedbirler alınmaktadır?" soruma verilen cevap, yetersizdir ve geçmiş hükümetler ve Botaş yönetimi tarafından başlatılan projeleri kapsamaktadır. Sorumu tekrar ediyorum;
   a. Bakanlığınız döneminde başlatılan boru hattı projeleri hangileridir ?
   b. Bu boru hattı projelerinden tamamlananlar var mıdır?
   c. Türkiye'de Doğal Gaz tüketimini arttırmak için yaptığınız çalışmalar nelerdir?
   d. 2004 yılı içerisinde herhangi bir "Al ya da Öde" cezası ödememiz öngörülmekte midir?
10. Cevabınızda, Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattında herhangi bir gecikme olmadığından söylemektesiniz;

7/2189

a. Eylül 2003'te hazırlanmış olan Bağımsız Mühendis raporunda bir gecikmeden bahsedilmekte midir? Bahsedilmekte ise ne kadarlık bir gecikme ifade edilmektedir.?
b. Eylül 2003'te hazırlanmış olan Bağımsız Mühendis raporunda bütçenin aşıldığı ifade edilmekte midir? Edildiyse bütçe ne kadar aşılmıştır.
c. Mart 2003'te hazırlanmış olan Bağımsız Mühendis raporunda bir gecikmeden bahsedilmekte midir? Bahsedilmekte ise ne kadarlık bir gecikme ifade edilmektedir.? Bir önceki rapora göre gecikme (varsa) artmış mıdır? Azalmış mıdır?
d. Mart 2003'te hazırlanmış olan Bağımsız Mühendis raporunda bütçenin aşıldığı ifade edilmekte midir? Edildiyse bütçe ne kadar aşılmıştır. Bir önceki rapora göre bütçe aşımı (varsa) artmış mıdır? Azalmış mıdır?
e. Cevabi yazınızda Ev Sahibi Hükümet anlaşmasının eki olan Anahtar Teslimi Müteahhitlik Anlaşması Madde 19.2'ye göre Anahtar Teslimi Müteahhidi olarak görevlendirilen BOTAŞ'ın BTC Co. dan izin almadan bilgi veremeyeceğini belirtmektesiniz. Bu izin almadan bilgi verilemeyecek kişi ve makamlar arasında milletvekilleri de var mıdır? Söz konusu anlaşmada bu tür özel bilgi verilmesi gerektiren durumlar ile ilgili bir hüküm bulunmakta mıdır?
f. Kasım 2003 sonu itibarı ile projenin ulaşmış olduğu tamamlanma oranının %52 olduğunu ifade etmektesiniz. Bunun ne kadarı malzeme alımı ne kadarı sahada bilfiil tamamlanan inşaat işleridir ?

11. BOTAŞ BTC Proje Direktörlüğü ile ilgili olarak;
a. BOTAŞ BTC proje direktörlüğünde kaç kişi çalışmaktadır ?
b. Bunlardan kaçı yerli kaçı yabancı personeldir ?
c. Kadrosu BTC Proje Direktörlüğünde gözüküp başka yerlerde çalışan kaç kişi vardır, bu tür bir uygulamaya neden gerek duydunuz ?
d. Yeni atadığımız proje direktörü ve direktör yardımcısı özel sektörden hangi firmalardan gelmişlerdir? Bu firmaların proje ile ilgili bir işleri var mıdır? Olması planlanmakta mıdır?

12. Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattını işletmekle görevli olan BIL isimli şirketle ilgili olarak;
a. BIL'de şu anda kaç kişi çalışmaktadır ?
b. BIL personelinin BTC Co. tarafından onaylanması gerekli midir?
c. BIL personelinin BTC Co. tarafından onaylanması gerekli ise, BTC Co. bu personelden kaçına onay vermiş kaçına onay vermemiştir.?
d. Kamuoyunda, "BIL şirketinde BOTAŞ Genel Müdürünün danışmanının 65 yaşını aşkın babasının çalıştığı, görevden alınan Genel Müdür Şahinkaya tarafından BOTAŞ'a yazılan resmi bir yazıda kadrolaşma konusunda uyarı yapıldığı, eşinizin yeğeninin işe alındığı" gibi iddialar hakkında bilginiz var mıdır? Bu iddialar kamuoyuna cevaplandırılmış mıdır?
e. Mart 2004'te tarafınızca atanmış olan BIL şirketi Genel Müdürü değiştirilmiş midir?
f. Azerbaycan ve Gürcistan tarafında işletme ile ilgili olarak bugüne kadar yüzlerce elemanın eğitiminin tamamlandığı bilgisi alınmaktadır. Türk tarafında kaç kişi işletmeye yönelik eğitim alarak boru hattını hatasız ve kesintisiz işletmeye hazır hale gelmiştir ?
g. BIL tarafından yapılması gereken bazı çalışmaların vaktinde ve anlaşmalarda belirtilen kriterlerde bitirilemediği ve bu nedenle bu çalışmaların BTC Co. tarafından yapılarak bedelinin BIL'den tahsil edileceği doğru mudur? Doğru ise BTC Co.'ya ödenecek meblağlar ne kadardır ?